

INTERVIEW

WILFRED HERMANS nd.nl/nederland BEELD ALBERT JAN TEN NAPEL

Al 60 jaar arts na bede om kracht

Zonder de ervaring van de oorlog was Nico van Hasselt 'een strontvervelend jongetje' geworden. Daarvan is de 92-jarige, nog altijd actieve, huisarts overtuigd.

Nederlands oudste praktiserende huisarts Nico van Hasselt (1924) vierde deze week dat hij zestig jaar in het vak zit. Sinds zijn verblijf in kamp Vught werd het zijn missie om mensen nooit het gevoel te geven dat ze een nummer zijn. 'Bij mij is het mevrouw Jansen die met een verhaal komt, niet een verstopte neus die toevallig mevrouw Jansen heet.'

► AMSTERDAM

'Om zeven uur begint mijn spreekuur, want ik wil niet dat iemand vanwege mij zijn werk moet verzuimen. Om negen uur rijd ik visites tot twaalf uur. Dan eet ik wat, en heb ik weer spreekuur tot twee uur. Daarna doe ik huisbezoeken, vergaderingen, bijscholing – van alles. Ondertussen help ik geregeld zieke toeristen in hotels. Zij maken vaak een tour en willen dan de volgende dag helemaal koortsvrij zijn. Duitsers help ik ook, maar ik praat geen Duits. Jammer dan, het moet in het Engels. Naweeën van de oorlog. Ik zal ook nooit in een Volkswagen rijden en ga niet naar Duitsland. Eén keer moest ik met de trein door Duitsland, toen bleef ik wel zitten. Er heeft daar een bepaalde geest geheerst, sommigen met die geest leven nog en hebben kinderen gekregen. Ik weet niet hoe die zijn opgevoed ...'

'Mij werd altijd verteld dat ik wat meer was dan een ander.'

'Zo'n concentratiekamp was niet zo leuk, hè. Daardoor kan mijn elleboog niet meer recht, en mijn schouder is vernield. Die schiet bij bepaalde bewegingen steeds uit de kom. En ik heb huidkanker gehad, dus ik mis een stuk neus. *Ulcus rodens* is dat, het zat in mijn wang en is toen niet goed geopereerd. Als ik wat drink, komt het m'n neus weer uit. Nu moet ik proberen bij het drinken niet te morsen, zie je? Nou ja, jammer dan.'

het komt op jou aan

'De familie Van Hasselt is een patriciërsfamilie en heeft een familiewapen. Wij bestaan sinds 1500. Mij werd altijd verteld dat ik wat meer was dan een ander. Mijn vader was bankier, dat had ik ook moeten worden. Ik had rechten moeten studeren en hem moeten opvolgen. Een Van Hasselt behoort gediend te worden, en als huisarts heb je een dienend beroep, dus dat vonden ze niet goed.'

'In de oorlog is er bij mij een omslag gekomen. Toen ik achttien was, ben ik uit huis gezet, omdat ik begon te protesteren tegen de gang van zaken. Ik kwam in het verzet terecht en werd uiteindelijk opgepakt. In de gevangenis ontdekte ik dat de wereld anders in elkaar zat dan mijn ouders me hadden geleerd. Dat Onze Lieve Heer het zo niet had bedoeld: niet je naam of familie is belangrijk, het komt op jezelf aan. Dat betekende een hele omwenteling in mijn leven. Ik heb een eigen leven opgebouwd. Ik ben al 63 jaar getrouwd, hoor!'

ontsnapt uit kamp Vught

'Op 1 april 1943 kwam ik in kamp Vught terecht. Dan krijg je zo'n rooie bal op je rug, ten teken dat je politiek gevangene bent en eraan

Nico van Hasselt bestreed met succes de leeftijdsgrens voor huisartsen en bleef na zijn 65^e doorwerken. Zijn spreekuur begint om zeven uur, daarna rijdt hij visites.

gaat. Vught was mijn eerste ervaring in een concentratiekamp, dus dan ken je de regels nog niet. Omdat ik niet onderdanig genoeg was, werd ik in elkaar geslagen door Erich. Die naam vergeet ik niet meer, nee, stom. Hij was Kapo, kamp-oudste, en ik had hem nederig moeten begroeten: pet af!' 'Op 14 juli 1943, ik was negentien, zijn we uit Vught gevlucht. Dat is een wonderlijk en klungelig verhaal. Een vrachtwagen van Philips kwam het kamp in rijden en zou leeg weer terugrijden. We zijn gewoon in de laadruimte gestapt en spraken met de chauffeur af dat hij ons zou meenemen; ze zouden Theo Vrins en mij toch niet missen, want we hadden toestemming om naar de tandarts te gaan. We verstopten ons achter de linkerlaadklep. Een Duitser keek naar binnen, maar kon ons niet zien, waarschijnlijk verblind door het zonlicht. Achteraf zeg je: we waren gek dat we zo'n risico namen, want als hij ons wel had gezien, waren we ter plaatse doodgeschoten.' 'We vroegen de chauffeur de grendel niet op de deur te doen, maar die viel er onderweg toch op. Wij trappen tegen de deuren. Dat hoorde de

chauffeur, dus hij kwam kijken; de Duitser die naast hem zat gelukkig niet! Toen hij weer ging rijden, zijn we eruit gesprongen, bij Woensel. Net een jongensboek.'

'Op 24 augustus 1943 wilden we naar Engeland, maar eenmaal op zee begaf de motor van de boot het. Een Duits konvooi zag ons dobberen en nam ons gevangen. Na verhoor werden we naar de Weteringschans in Amsterdam gebracht, en vandaar naar Utrecht; eerst zes weken geboeid op een plank in de Wolvenstraat – bepaald niet prettig, maar ik heette vluchtgevaarlijk – en daarna naar de Gansstraat in de dodencel.'

minder sterk zonder geloof

'In de dodencel zat ik met huisarts Brouwer uit Bilthoven. We filosofeerden vaak over de vraag: waarom leven wij? We trokken de conclusie dat Onze Lieve Heer ons op aarde had gezet opdat we elkaar zouden helpen. Daarom besloot ik: als ik hier levend uit kom, word ik huisarts zolang ik dat kan. In die cel heb ik le-

ren bidden – om de kracht te krijgen om naderhand huisarts te worden. Nee, niet om bevrijd te worden. We hebben nooit voor onszelf gebeden, wel dat we mochten meewerken aan een betere wereld.'

'Vanuit Utrecht werd ik overgebracht naar Amersfoort. Daar ontmoette ik mijn reddende engel, mevrouw Van Overeem van het Rode Kruis; ik had haar al eerder gezien in de Weteringschans. Blijkbaar had ze medelijden, want ze deed het voorkomen alsof ik ernstig ziek was en meteen naar de ziekenbarak moest. Daar zei men dat ik een nierziekte had. Wonder boven wonder was ik na drie dagen gezond – haha!' Al die tijd gingen we ervan uit dat we bevrijd zouden worden. We maakten ook weleens grapjes tegen die Duitsers, zo van: als je straks nog medische hulp nodig hebt ... De mensen die niet geloofden, gingen er eerder aan. Die hadden geen weerstand meer. Het waren de sterkeren in het geloof die het haalden.'

geen klok in spreekkamer

'Ik word uitgenodigd op bruiloften en begravingen. Sommigen van de betrokkenen ken ik al vijftig jaar, die mensen stuur je niet naar een waarnemer. Een huisarts hóórt ook een plaats te hebben in iemands leven. Daarom ben ik het niet eens met het huidige afschuifstelsel met assistenten, praktijkondersteuners en weet ik

'Ik zal nooit in een Volkswagen rijden en ga niet naar Duitsland.'

veel wat nog meer. Als je het alleen niet aankunt, moet je geen patiënten meer aannemen. Ik wil de mensen leren kennen. Een mens is een mens, geen nummer. Gedegradeerd worden van een mens tot een nummer is het ergste wat mij is overkomen. Zo mensonterend, dat kan ik niet uitleggen, dat moet je meegemaakt hebben.'

'In de geneeskunde worden mensen nu wéér een nummer! Bij je aandoening hoort een code. Dat weiger ik, dan verdien ik maar minder. Bij mij is het mevrouw Jansen die met een verhaal komt, en niet een verstopte neus die toevallig mevrouw Jansen heet.'

'In mijn spreekkamer hangt geen klok. Tijd is geen geld, tijd is aandacht, en dat is vaak al een medicijn. Die manier van werken kost tijd, ja. Maar een week heeft zeven maal 24 uur. Als je zestien uur per week wilt werken, dan moet je geen huisarts worden.'

proefwerk

'Ik geloof dat ons leven een proefwerk is, en dat we straks horen hoe we dat proefwerk hebben gemaakt. Dat is niet de reden dat ik zo hard werk, ik probeer het gewoon zo goed mogelijk te doen. Soms denk ik dat moeilijkheden expres op ons pad gekomen zijn – moeilijke vragen uit het proefwerk – om zo sterk genoeg te worden om het proefwerk te maken. Verbeeld je dat ik de oorlog niet had meegemaakt; dan was ik vermoedelijk een strontvervelend jongetje geworden die zijn vader als bankier was opgevolgd.'

'Mijn werk is nog niet af, dus ik zou het jammer vinden als ik nu zou sterven. Ik pieker erover hoe het dan verder moet met de patiënten. Hoe ik hoop dat ze zich mij zullen herinneren? Ik hoop dat er zijn die zullen zeggen: dank je wel.' <